

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ЗВО

Статтю присвячено питанням організації проєктної діяльності студентів закладів вищої освіти. Метод проєктів представлений як спосіб реалізації завдань компетентнісно-орієнтованої освіти, спрямований не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування і придбання нових. Подано детальну характеристику типології навчальних проєктів за різними класифікаційними ознаками, обґрунтовано специфіку організації, етапи виконання та доцільність застосування методу проєктів у навчальному процесі як форми продуктивного навчання студентів.

Ключові слова: метод проєктів; проєктна діяльність; навчальний процес; навчання студентів.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку виробництва зростають вимоги до молодого фахівця. Основним завданням вищої освіти є підготовка конкурентоспроможного фахівця, що володіє готовністю до самоосвіти протягом усього життя. Під час підготовки фахівця необхідно сформувати у нього такі знання, уміння і навички, які дозволять вирішувати нестандартні виробничі завдання, використовувати сучасні технології, самостійно аналізувати результати своєї діяльності, робити висновки. Таким чином, випускник ЗВО має бути готовий активно працювати в умовах, що змінюються. Навчання, орієнтоване тільки на запам'ятовування матеріалу, вже не може задовольняти сучасним вимогам. Передусім виступає проблема формування таких якостей уваги, пам'яті і мислення, які дозволяють студенту самостійно засвоювати інформацію, що постійно поновлюється, а також розвитку таких здібностей і навичок, які, збереглися і після завершення освіти, забезпечили б йому можливість не відставати від прискореного науково-технічного прогресу. Однією з проблем сучасної освіти є те, що випускники відчують деякі труднощі щодо застосування теоретичних знань на практиці. Уміння застосовувати отримані знання, вміння і навички у професійній діяльності не може з'явитися саме собою, цього потрібно навчати. Для вирішення цієї проблеми необхідне впровадження в навчальний процес методу проєктів. Як форма продуктивного навчання він забезпечує творчий характер навчальної діяльності в процесі якої студент реалізує свої можливості у подальшому працевлаштуванні.

Мета статті: Метою статті є обґрунтування методу проєктів як форми навчання студентів закладів вищої освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Дослідження методу проєктів як засобу реалізації особистісно-орієнтованого навчання спостерігається у наукових доробках Т. Башинської, Л. Ботько, Т. Волковської, С. Сисоевої,

З. Таран, О. Коперника та ін. Широкоаспектне висвітлення методу проєктів як педагогічної технології, що включає сукупність дослідницьких проблемних методів творчого спрямування, розкрито у наукових працях Є. Полат, О. Пометун, Л. Пироженко, О. Рибіної, С. Сисоевої, та ін. Зокрема, простежується визначення методу проєктів як комплексного навчального методу в працях В. Мигунова, А. Карачева, Н. Матяша, Г. Селевко, С. Сисоева та ін. У сучасній педагогіці розкрито погляди на зміст, структуру, типологію методу проєктів, етапи проведення та специфіку застосування у навчальному процесі (К. Баханов, В. Гузєєв, А. Касперський, В. Курицина, О. Пехота, Л. Пироженко, Є. Полат, О. Пометун, О. Савченко, Г. Селевко, Л. Сергєєва, М. Скаткіна, Е. Михайлова та ін.). Питання реалізації проєктної технології навчання знайшли своє відображення в дослідженнях та публікаціях американських педагогів: Дж. Дьюї, В. Кілпатрика, Е. Коллінгса, які працювали на початку ХХ століття.

Методи дослідження. У процесі роботи над статтею проаналізовано останні публікації з теми дослідження, виявлено особливості методу проєктів як одного із сучасних методів запроваджених у системі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Метод проєктів виник на початку минулого століття. Засновниками його вважаються американські вчені Дьюї та Кілпатрик. Вони пропонували будувати навчання на активній основі, через практичну діяльність учня, орієнтуючись на його особистий інтерес і практичну потребу у знаннях у подальшому житті [1]. За Є. Полат, метод проєктів є способом досягнення дидактичної мети і виступає як сукупність операцій оволодіння певною сферою практичного чи теоретичного знання, тією чи іншою діяльністю [7]. Варто зазначити, що продуктивність взаємодії учасників освітнього процесу пов'язується з її творчим

характером, центральним чинником якої виступає система форм співпраці викладача із студентами, що забезпечує створення спільності значень, цілей, способів досягнення результату і формування саморегуляції індивідуальної діяльності [5].

Вирішальне значення для розвитку ідеї проєктів мав сформульований Д. Дьюї головний принцип навчання – «навчання через дію», за яким сутністю процесу навчання є відкриття, тобто постійне, реальне втілення чогось нового. Саме дія стала основою розробленого вченим методу проєктів, або «методу проблем». Істотним призначенням методу проєктів є надання студентам потенціалу самостійно придбати знання в ході вирішення практичних завдань або проблем, що вимагають інтеграції відомостей з різних предметних областей, реалізувати не тільки загальні, а й професійні компетенції [2].

Науковці зазначають, що основна мета проєктів – сприяння творчим та дослідницьким здібностям у процесі реалізації особистісно-орієнтованого навчання. Відповідно до цього, спільна проєктно-творча діяльність визначається як спосіб реалізації особистісно-орієнтованої взаємодії, де студент реалізує свої можливості в спільно досягнутому продукті.

Технологічність методу проєктів забезпечується певним комплексом, що включає: заплановані результати; засоби оцінки для коригування та вибору оптимальних методів, прийомів навчання для конкретної ситуації; розробленого викладачем на основі підбору моделей навчання [3]. Визначаючи метод проєктів як педагогічну технологію, науковці виділяють такі основні принципи, яких потрібно дотримуватися під час роботи над проєктом: активність у визначенні завдання та його опрацюванні; його практичний характер актуальність, доцільність; інтерес студентів до роботи; поєднання теорії з практикою, знань і навичок; спроможність втілення проєкту; самостійність; творчість; колективна діяльність [4].

Визначаючи сутність та специфіку застосування методу проєктів у навчальному процесі дослідники відмічають його творчий, перетворювальний характер роботи в процесі виконання, і наголошують, що саме участь у проєктах сприяє активності, творчості, впевненості студентів, сприяють формуванню їх дослідницьких навичок та інтеграції знань. Л. Бодько, Т. Волковська, С. Генкал, Г. Дятко, О. Яремко вважають, що метод проєктів потрібно розглядати як комплексний навчальний метод, який дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, дає можливість виявити творчі здібності у плануванні, організації та контролі своєї діяльності [6].

В основу методу проєктів покладена ідея, що відображає сутність поняття «проєкт», його прагматичну спрямованість на результат, який отримано під час вирішення тієї чи іншої практично чи теоретично значущої проблеми. Головним є те, що цей результат можна побачити, осмислити, застосувати в реальній практичній діяльності. Щоб домогтися такого результату, необхідно вміти самостійно мислити, знаходити і вирішувати проблеми, використовуючи для цього знання з різних галузей, прогнозувати

результати і можливі наслідки різних варіантів розв'язання проблеми, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки [6].

Проєктна технологія передбачає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю сутністю методів, прийомів, засобів.

Таким чином, сутність проєктної технології – стимулювати інтерес студентів до певних проблем, що передбачають володіння визначеною сумою знань, та через проєктну діяльність, яка включає розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування надбаних знань від теорії до практики, гармонійно поєднуючи академічні знання з прагматичними, дотримуючи відповідний їх баланс на кожному етапі навчання.

Отримавши проєкт, студент підходить до етапу реалізації, який включає: проєктування, на якому вивчається сутність питання, аналізуються теоретичні положення та емпіричні факти, розробляється гіпотеза дослідження. Потім йде етап моделювання: побудова моделі процесу навчання, окремого заняття, за необхідності схематично моделюються психічні або особистісні якості студентів. Наступний етап конструювання: розробка цілей, відбір і структурування педагогічних засобів (зміст навчального матеріалу, форм і методів навчання та ін.). Закінчується виконання проєкту етапом емпіричного дослідження: здійснюється розробка експерименту та інших дослідницьких форм, отриманням емпіричних даних з оцінкою і інтерпретацією результатів дослідження.

На етапі оформлення результатів, залежно від характеру проєкту, можуть бути наступні форми: реферат, звіт про виконання проєкту за раніше розробленою схемою; методичний чи навчальний посібник; рекомендації; курсова робота, дипломна робота та ін. Етап захисту проєкту може відбуватися у різних формах (виступ керівника групи на засіданні кафедри, захист курсової чи дипломної роботи та ін.), але обов'язковою є вимога щодо підготовки презентаційних матеріалів, які дозволяють наочно продемонструвати аудиторії основні результати та хід роботи над ним [1].

Останній етап – рефлексія, припускає, що студенти, які працюють, повинні провести аналіз власної діяльності (самоаналіз) над проєктом з метою виявлення допущених помилок, їх причин і пошуку шляхів подальшого удосконалення дослідницької культури. Отже, окрім прийнятої в традиційній системі навчання логічної схеми додається схема синтезу, що реалізується у різних формах: від простого виконання репродуктивних, частково пошукових завдань викладача до самостійного виконання дослідницького проєкту [5].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, метод проєктів як форма навчання, надає можливість на основі практичного життєвого досвіду, молоді в професійному пошуку, розв'язанні соціальних, освітніх психологічних і культурних проблем. Застосування методу проєктів у навчальному процесі покращує ефективність засвоєння та усвідомлення знань суб'єкта навчання, сприяє

формуванню умінь працювати з інформацією, аналізувати, систематизувати, узагальнювати, встановлювати асоціації з раніше вивченим, робити висновки, висувати ідеї, знаходити варіанти розв'язання проблеми, передбачати можливі наслідки рішень, обґрунтовувати власну думку, знаходити компроміс, прогнозувати

результати своєї діяльності. Творча співпраця викладача і студентів під час проектної діяльності забезпечує творчу самореалізацію як викладача, так і студентів, задовольняє їх потреби в самовдосконаленні та саморозвитку; сприяє досягненню високих творчих результатів у процесі навчання.

Список використаних джерел

1. Бодько Л. Метод проектів як засіб реалізації особистісно орієнтованого навчання / Л. Бодько // Початкова школа. – 2015. – № 10. – С. 1–4.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 2010. – 376 с.
3. Гузеев В. В. Метод проектов как развитие блока уроков / В. В. Гузеев // Образовательная технология : от приёма до философии. – М. : Сентябрь, 2010 – С. 79–86.
4. Зимняя И. А., Сахарова Т. Е. Проектная методика обучения английскому языку // Иностранные языки в школе. – 2011. – № 3. – С. 9–12.
5. Мелашенко К. М. Технологія проектного навчання. – Завуч, № 13 (271). – Травень, 2013. – С. 12–14.
6. Освітні технології : навчально методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. ; за заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2014. – 256 с.
7. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2015. – № 3. – С. 3–9.

С. А. Ликучёва,
ЧНУ ім. Петра Могили, г. Николаев, Україна

ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА ПРОЕКТОВ В ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ УВО

Статья посвящена вопросам организации проектной деятельности студентов высшего учебного заведения. Метод проектов представлен как способ реализации задач компетентно-ориентированного образования, направлен не на интеграцию фактических знаний, а на их применение и приобретение новых. Подано подробную характеристику типологии учебных проектов по различным классификационным признакам, обоснованно специфику организации, этапы выполнения и целесообразность применения метода проектов в учебном процессе как формы продуктивного обучения студентов.

Ключевые слова: метод проектов; проектная деятельность; учебный процесс; обучение студентов.

S. Likuchova,
Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

APPLICATION OF PROJECT METHOD IN EDUCATION OF UNIVERSITY STUDENTS

The article is devoted to the issues of organization of project activity of students of higher educational institution. The project method is presented as a way of fulfilling the tasks of competency-oriented education, aimed not at integrating actual knowledge, but at applying them and acquiring new ones. A detailed description of the typology of educational projects according to different classification characteristics is given, the specifics of the organization, the stages of implementation and the feasibility of using the project method in the educational process as a form of productive student learning are substantiated.

Key words: project method; project activity; educational process; student learning.

Рецензенти: Мещанінов О. П., д-р. пед. наук, професор;
Гришкова Р. О., д-р. пед. наук, професор.